

MINISTER
Rodziny i Polityki Społecznej

Warszawa, 26.10.2020 r.

BON-VII.0210.5.4.2020.UK/AI

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w nawiązaniu do pism z dnia 30 czerwca oraz 11 października 2020 roku (znak: XI.022.1.2020.ABB i XI.022.1.2020.MW) w sprawie konsultacji projektu Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020-2030 dziękuję za wyrazy uznania, jak również przekazane przez Pana uwagi i proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Odnosząc się do kwestii wzmocnienia ochrony osób niepełnosprawnych przed nierównym traktowaniem pragnę zaznaczyć, że ze względu na konieczność zintensyfikowania prac w tym zakresie oraz w celu lepszego zabezpieczenia ochrony osób z niepełnosprawnościami przed nierównym traktowaniem, w ramach uzgodnień z Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Równego Traktowania podjęto decyzję o skróceniu perspektywy czasowej dla działania przewidzianego w zaktualizowanym projekcie Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020- 2030 w tym obszarze.

Działanie VIII. 1.7 Zwiększenie ochrony osób z niepełnosprawnościami przed nierównym traktowaniem

„Działanie przewiduje przegląd regulacji pod kątem uwzględniania perspektywy niepełnosprawności, szczególnie w kontekście przepisów w obszarze równego traktowania. Następnie zakłada się włączenie do polskiego porządku prawnego rozwiązań, które zapewnią objęcie osób z niepełnosprawnościami pełną ochroną przed nierównym traktowaniem we wszystkich obszarach życia, tj. w życiu społecznym, zawodowym i kulturalnym. Działanie to zatem będzie wymagać przeglądu ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej

w zakresie równego traktowania pod kątem potrzeby jej nowelizacji oraz ewentualną jej nowelizację.”

Zwiększenie ochrony osób z niepełnosprawnościami przed nierównym traktowaniem

Okres wdrażania działania	2020-2024
Koordynator	MRiPS/PRT/PON
Podmioty współpracujące	KPRM, MFiPR, MEN, MNiSW, MZ, MSPR
Finansowanie	Budżet państwa, EFS

Zaktualizowany projekt Strategii na rzecz Osób Niepełnosprawnościami odpowiada na wyzwania jakie stoją przed polityką społeczną w zakresie rozwiązań antydyskryminacyjnych w stosunku do tej grupy osób. Chciałbym zaznaczyć, że w projektowanym dokumencie zostały zawarte działania o charakterze antydyskryminacyjnym, odnoszące się do poszczególnych obszarów priorytetowych.

Znaczące w tym wypadku są działania zaplanowane w ramach priorytetu *Niezależne życie*, które zgodnie z artykułem 19 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych skupiają się na zagwarantowaniu osobom z niepełnosprawnościami prawa do niezależnego życia na równi z innymi. Działania te skupiają się wokół kluczowych obszarów, takich jak chociażby:

- zapewnienie możliwości samostanowienia i wypowiedania się we własnym imieniu,
- zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości pełnego udziału w życiu społecznym, publicznym i politycznym,
- mechanizmy monitorowania zapewniania praw osób z niepełnosprawnościami.

Istotne w kontekście przeciwdziałania zjawisku dyskryminacji osób niepełnosprawnych w różnych obszarach życia społecznego są również działania zaplanowane w pozostałych priorytetach, w szczególności w ramach priorytetów *Dostępność, Edukacja i Praca*.

Dostępność jest jednym z podstawowych warunków uczestniczenia osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym. Stanowi ona o możliwości wykonywania ról społecznych i prowadzenia niezależnego życia tej grupy osób. Oznacza również, że osoby niepełnosprawne mają na równych prawach dostęp do środowiska

fizycznego, transportu, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz innych obiektów i usług. Dlatego też w ramach projektowanego dokumentu w priorytecie *Dostępność* zaplanowano szereg działań, których celem jest stworzenie dla osób z niepełnosprawnościami dostępnej przestrzeni publicznej oraz dostępu do usług, informacji i komunikacji. Ponadto w ramach tego priorytetu przewidziano także działania w zakresie zwiększenia mobilności osób niepełnosprawnych, zarówno tej indywidualnej, jak i tej świadczonej w ramach transportu zbiorowego, które bez wątpienia przyczynią się do pełniejszego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym, przeciwdziałając tym samym zjawisku dyskryminacji tej grupy społecznej.

Podstawowy warunek skutecznej aktywizacji społecznej i zawodowej w przypadku osób z niepełnosprawnościami stanowi również dostęp do systemu kształcenia, dlatego też jednym z kluczowych obszarów projektowanego dokumentu Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami jest priorytet „Edukacja”, w ramach którego przewidziano działania mające na celu rozwijanie zdolności systemu edukacyjnego do odpowiadania na potrzeby uczących się osób z niepełnosprawnościami w sposób, który zapewni ich przygotowanie do samodzielnego funkcjonowania i włączenia w społeczeństwo.

Działania w tym obszarze służyć będą wdrożeniu postanowień art. 24 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, który wskazuje na obowiązek realizacji prawa osób z niepełnosprawnościami do edukacji bez dyskryminacji, na zasadach równych szans, z zapewnieniem włączającego systemu kształcenia, umożliwiającego integrację na wszystkich poziomach edukacji i w kształceniu ustawicznym. System ten ma umożliwić pełny rozwój dzieci i młodzieży oraz dorosłych osób z niepełnosprawnościami, przeciwstawiając się zjawisku dyskryminacji.

Nie należy zapominać również o roli pracy w działaniach antydyskryminacyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych. Praca spełnia w życiu osób z niepełnosprawnościami trzy ważne funkcje: rehabilitacyjną, socjalizacyjną (więzi społeczne, rozwój osobowości człowieka, satysfakcja i samorealizacja) i dochodową. W tym kontekście istotnego znaczenia nabierają działania mające skutkować większą aktywnością zawodową osób niepełnosprawnych zaplanowane w priorytecie *Praca* Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami. Zgodnie z art. 27 *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych*, zatytułowanego *Praca i zatrudnienie*, głównym celem zaprojektowanych rozwiązań jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami możliwości realizacji prawa do pracy odpowiadającej ich

zdolnościom i umiejętnościom, gwarantującej godne życie i szansę samorealizacji, w szczególności na otwartym rynku pracy.

Chciałbym jednocześnie podkreślić, że projektowana Strategia stanowi ramy dla całościowej polityki państwa wobec osób niepełnosprawnych. Określa ona kierunki postulowanych zmian, w tym o charakterze legislacyjnym. Jednym z istotnych działań projektowanej Strategii jest opracowanie projektu nowej ustawy – ustawy o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami, której celem będzie zapewnienie mechanizmów wsparcia zgodnych z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych. Przygotowanie projektu ustawy poprzedzi analiza obowiązujących aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych. Podobnie Działanie VIII.1.7 Zwiększenie ochrony osób z niepełnosprawnościami przed nierównym traktowaniem zakłada wpięrow przegląd obowiązujących regulacji, w tym ustawy o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania. Wobec powyższego Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej podtrzymuje swoje stanowisko co do tego, że na tym etapie nie jest możliwe wpisanie do dokumentu konkretnych zmian legislacyjnych, w tym odnoszących się do przepisów antidyskryminacyjnych. Propozycje szczegółowych zmian będą możliwe do wypracowania dopiero na dalszym etapie prac nad realizacją założeń Strategii. Zgodnie ze stanowiskiem Rządowego Centrum Legislacji w projekcie dokumentu powinny się znaleźć działania wskazujące na kierunek proponowanych zmian.

To samo tyczy się także zaproponowanych, w przesłanych przez Pana uwagach, zmian dotyczących przepisów, które definiują i uznają racjonalne dostosowania we wszystkich dziedzinach życia oraz traktują odmowę ich zapewnienia za formę dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność. Zmiany dotyczące rozszerzenia zakresu stosowania racjonalnych usprawnień czy dostosowań poza obszar zatrudnienia zostaną zaproponowane po szczegółowej analizie wszystkich rozwiązań legislacyjnych dotyczących osób niepełnosprawnych (obecnie odniesienie do racjonalnych usprawnień znajduje się również w ustawie o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami). Jest prawdopodobne, że stosowne uregulowania znajdą się w projektowanej ustawie o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami, która będzie zawierała regulacje związane z niepełnosprawnością, nie znajdujące się w innych aktach prawnych.

Odnosząc się do obaw dotyczących wskazania i zapewnienia źródeł finansowania działań zaplanowanych w Strategii uprzejmie informuję, że dokładne oszacowanie kosztów dotyczących wdrożenia planowanych regulacji i zmian systemowych będzie możliwe na

pierwszym etapie prac nad realizacją założeń Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020-2030, którym będą m.in. prace nad wspomnianą powyżej ustawą o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami. Należy też zauważyć, że docelowo środki finansowe na realizację zadań związanych z projektowanymi w Strategii rozwiązaniami, przypisanymi odpowiedzialnym podmiotom z sektora jednostek finansów publicznych, finansowanych z budżetu państwa, będą zawarte w ustawie budżetowej, która uchwalana jest rokrocznie. Przewiduje się, że finansowanie zaprojektowanych działań będzie realizowane przez odpowiednią alokację dostępnych środków finansowych, będących w dyspozycji jednostek sektora finansów publicznych, z uwzględnieniem celów ustanowionych w dokumencie oraz przeorganizowanie dostępnych zasobów ludzkich i zadań poszczególnych jednostek sektora finansów publicznych.

Ponadto, odpowiadając na zgłoszone wcześniej uwagi dotyczące zwiększenia liczby wskaźników monitorujących realizację Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020-2030, które miałyby monitorować realizację poszczególnych działań, uprzejmie informuję, że ostateczna liczba i kształt zaproponowanych wskaźników wynika z uzgodnień międzyresortowych dokumentu, przy czym należy odnotować, że w porównaniu do wcześniejszej wersji projektowanego dokumentu zwiększono liczbę wskaźników. Podjęto starania, by zaktualizowane wskaźniki w jak największym stopniu odpowiadały zaproponowanym działaniom a poziom oszacowania danego wskaźnika miał realny wpływ na sytuację osób z niepełnosprawnościami. Niestety nie wszystkim działaniom można było przypisać wskaźniki o charakterze ilościowym, tym niemniej monitoring działań zapisanych w Strategii może być realizowany nie tylko w ten sposób. Jak wskazano w dokumencie, Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych będzie odpowiedzialny za monitorowanie realizacji wszystkich działań zapisanych w Strategii.

Wyrażam nadzieję, że procedowany dokument przyczyni się do realizacji działań mających na celu realizację praw osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z postanowieniami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

Z wyrazami szacunku,

z up. Ministra Rodziny i Polityki Społecznej

Paweł Wdówik
Sekretarz Stanu

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

/-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/